

De les Normes de Castelló a l'*Stryer* en català

JULI PERETÓ*

Universitat de València-Estudi General
Institut d'Estudis Catalans

DE VEGADES es critica la traducció al català de manuals universitaris perquè se suposa que els estudiants han de saber anglès. És clar, i no pot ser de cap més manera, que els estudiants universitaris han de fer servir l'anglès amb soltesa i solvència. Ara bé, la realitat és que, a l'hora d'estudiar, el recurs més fàcil i còmode continua essent el de les traduccions castellanques dels principals llibres de text. Aleshores, per què no s'ofereix als nostres estudiants la possibilitat de l'estudi en la llengua pròpia?

En el cas de la bioquímica hi ha justificacions addicionals. Un bon manual és de gran utilitat per als estudiants de ciències de la vida i de la salut. Tanmateix, no podem oblidar la funció social d'un text d'aquesta mena, com a material d'actualització científica per a professionals de la medicina, la farmàcia, la infermeria o la veterinària o, simplement, per obrir una finestra als espectaculars avenços de la bioquímica i la biologia molecular als encuriosits

* Signen també l'article: Coral Barrachina, Alma Bracho, Marcel·lí del Olmo, Eavan Dorsey, Josep Vicent Forment, Ismael Mingarro, Helena Mira, Mercè Pamblanco i Anna Saurí.

per les qüestions de ciència, incloent-hi els comunicadors científics. És clar que és un text especialitzat, però no inaccessible.

Les editorials que tradueixen a l'espanyol manuals universitaris, per definició minoritaris, troben inviable el negoci de publicar llibres molt costosos per a una llengua demogràficament menor, com és el català. Per això que iniciatives com el *Projecte Scriptorium* siguen tan oportunes, pel servei social que acompleixen. Tampoc no hem d'oblidar que aquests projectes es poden desenvolupar perquè en llengua catalana hi ha una excel·lent recerca terminològica. Hi hem tingut dos puntals essencials: l'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístic de l'IEC (dirigida per Josep Maria Mestres) i el TERMCAT, de llarg historial en la fixació dels neologismes científics en català. Sense aquests assessoraments i l'existència d'obres cabdals, com el *Diccionari Enciclopèdic de Medicina* (d'Enciclopèdia Catalana), no s'hauria pogut enllestir la traducció d'un llibre com l'*Stryer*.

I una consideració de València estant. Des que es decidí de traduir l'*Stryer*, fa uns sis anys, el professor Ricard Guerrero, animador incansable d'*Scriptorium*, em va proposar de fer el treball a València, amb traductors valencians i emprant, per dir-ho a la manera d'Enric Valor, el «nostre català». Malgrat l'envergadura de la tasca, vaig acceptar gustós el repte amb el convenciment que aquella decisió contenia un missatge polític extraordinari. Ara la versió catalana canònica de la *Bioquímica d'Stryer* és valenciana, amb tota normalitat.

Fa unes quantes setmanes s'ha celebrat el 75è aniversari de les Normes de Castelló. Els que les feren possibles tenien visió de futur, estimaven la llengua i sabien que si no es treballava per la unitat lingüística, el valencià s'extingiria ràpidament. Tots hem d'agrair l'esforç d'aquells

–escriptors, lectors, gramàtics, mestres i un llarg etcètera– que compregueren que les Normes convertien un dialecte caòtic en part integrant d’una llengua de cultura moderna capaç de totes les expressions, des de la intimitat poètica fins al tecnicisme científic. I això sense comptar que aquesta llengua encara havia de suportar molts anys de persecució.

Els valencians que hi hem participat considerem la nostra traducció de la *Bioquímica* d’Stryer al català –màximament valencià, com els agrada dir a Joan F. Mira o Vicent Alonso de les seues respectives versions de la *Divina Comèdia* i dels *Assaigs* de Montaigne– com un homenatge a la visió i a la generositat d’aquells valencians aplegats a Castelló el 1932 i, sobretot, com una demostració tangible de l’eficàcia de les Normes que pactaren.

El Temps, 5 de febrer de 2008, p. 52.